

# RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any IV.—TARRAGONA, 4 Juny de 1916.—Núm. 140.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ  
Rambla de Sant Joan, 50, baixos  
TELÉFON, 255

Els treballs se publiquen baix la  
responsabilitat de llurs autors.  
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre ..... 1 50 ptes.  
Anuncis, a preus convencionals.

**UNIÓ : NACIONALISTA : REPUBLICANA**

**CONFERENCIA PÚBLICA**

PER

**EN PERE LLORET**

SOBRE'S

**EL ACTUAL MOMENT POLÍTIC A CATALUNYA**

**DEMÀ, DILLUNS, A LES DEU DE LA NIT**

## AON SOM?

**I**vingué una coalició de nacionalistes i radicals per a lluitar a Barcelona i altres districtes, i en els restants, en els que no existia de fet aquesta coalició se concertà una intel·ligència electoral...

Se tracta dels partits nacionalista-republicà i del republicà nomenat autonomista, i talment l'afinitat no podia ésser mes manifesta. El credo dels dos partits era republicà; el credo dels dos partits era a base de l'autonomia, quin dupte hi ha que éssent el partit radical de Catalunya, l'autonomia havia d'ésser també la de Catalunya?

Doncs, bé; diu aixís la proposició que tenen presentada en l'Ajuntament de Barcelona, els capítols radicals «... haciendo constar que quienes levanten la voz en las Cortes para pedir reformas que impliquen el reconocimiento de la Nacionalidad catalana, NO tendrán a su lado a la mayoría del Ayuntamiento de Barcelona, el cual ha rendido y rendirá en todo momento el debido tributo a la unidad inquebrantable de la patria española.»

Com siga que'l regoneixement de la Nacionalitat de Catalunya es la base essencialíssima de nostra ideologia, i com siga que aquest regoneixement no implica cap separació d'aquesta patria espanyola, nosaltres al no poder compartir el criteri dels radicals lerrouxistes no hi sabem veure en aquest fet mes que un mancament al seu dictat de autonomistes; un esperit absoluta i terminantment anti-català i una desconsideració brutal i fins una traïció als nacionalistes, per tot lo qual no podem menys que protestar-ne.

Ara bé; son els lerrouxistes de Barcelona els definidors del partit radical de Catalunya? Si es així, ja estem al cap de vall. Ja sabem a que atènyer-nos.

Si, pel contrari, els radicals de Catalunya no son els mateixos lerrouxistes de Barcelona. Si son els que a Tarragona patrocinaren la creació d'una càtedra de llengua catalana a la Normal de mestres. Si continuen éssent autonomistes. Si son lliberals. La cosa canvia d'especie...

## Coses transcendents

De la necessitat del ensenyament  
en la llengua maternal

(CONTINUACIÓ)

**I** així, precisament, es lo que succeeix en les escoles de Catalunya. Ja saben els nostres nens algunes paraules en castellà, ja'ls arriben a comprendre a mitges els escrits de la hermosa parla castellana i fins arriben a escriure-la, molt malament per cert en general, amb un llenguatge artificios i falç de forma i de fons traduït del català amb que pensen— i d'aixó en son exemples les cartes castellanes que s'acostuma a escriure entre la nostra gent, cartes de frases fetes, sense color ni flexibilitat en la frase, ni la emoció i llum del esperit, sense gracia ni expressió, cartes totes elles del mateix caient, quasi iguals, com a calcades que son en el recort estafet de les que llegiren en la «Guia del Artesano»—però aquella cultura del llenguatge es cosa que no arrela en l'esperit dels nens d'aquí i si solament serveix per a que s'arribi a no saber escriure ni parlar bé en castellà ni en català. No en català, perquè falta l'exercici; no en castellà, perquè es fruit d'un exercici

## Les obres de nostre port, sospeses

**H**A causat un gran descontent en nostra ciutat, la nova que va circulant aquets dies, de que han quedat sospeses, per ara, les obres del aixamplis del moll de llevant; i sobre tot entre la classe obrera que, com sab tothom, està atravesant una llarga crisi, motivada per la manca de moviment del nostre port, entre altres causes perquè els blats que avans es descarregaven aquí avui van al de Barcelona, com també lo escasses que son les importacions de carbons.

Tots sabem que precisament en les reunions magnes que's celebraren en l'Ajuntament aont hi acudiren representacions de totes les forces vives de la ciutat, per a tractar de evitar en lo possible la crisi del treball, un dels medis que amb mes seguretat es contava era el que prompte comensarien les dites obres, en les que per lo menys se hi podrien ocupar 300 o 400 treballadors i aixís, doncs, no es extrany que avui hagi produït tan mal efecte la nova de suspensió de aquets treballs.

Sembla que el motiu que han donat a Madrid per a tal suspensió es la falta de cabals que te la Junta de Obres del Port, si be aquesta te encara que llensar al mercat la última serie de obligacions del emprèstit en quin cos, si es cobria, la esmentada Junta tindria medis per a atendre al pagament de dites obres.

Ara bé, la situació de la nostra classe treballadora es de cada dia més apurada perquè els jornals també escasseigen mes i encara que a l'estiu la vida es mes barata per la abundancia de verdures i fruits, els nostres treballadors van enrederint-se cada dia mes i vindrà el temps d'ivern que la situació es farà per a ells insostenible i com es contava en aquets treballs per a aliviar en part la gran crisi que atravesan, es per lo que repetim se ha rebut tan malament aquesta nova.

Però apart del perill esmentat que en sí es de molta gravetat, representa, si bé confirmada la dita orde de suspensió, altres i altres conseqüències que tenen una gran importancia, doncs que acceptat aquest principi queden de fet sospeses totes les millores que de aquí en endavant i per molt temps intentin fer-se en nostre port, lo que representa quedar-nos retregats en l'utilitat que tan necessari es avui per a que els ports es vegin concorreguts, i

que en el nostre son encara moltes i moltes les millores que precisa fer-hi per a posar-lo en condicions de competir amb els veïns, i de no poguer continuar millorant els seus medis, donant tota classe de facilitats als vaixells i mercaderies que an ell hi concorren, representa la seva mort per consunció.

Avui sabem que, amb temps normal els molls per atracar els vapors ja escasseigen i es de suposar que al acavar el conflicte actual, la intensitat del moviment augmentarà i serà impossible atendre al moviment del port amb la regularitat necessaria, si es que no volem aprofitar el temps actual, procurant posar-lo al nivell que requereix; i la nostra afirmació ve corroborada per una orde general del Ministeri de Foment de fa algun temps, en la que se demanava de proposar a la superioritat tots els projectes indispensables per a posar els nostres ports en les millors condicions de utilitat per a quan se acavés la guerra actual a fi de poguer tindre'ls en condicions de competir amb els del estranjer.

Lo manifestat demostra de una manera palesa lo que son els nostres governants; avui donen unes instruccions que al endemà venen desfetes per altres manifestacions, en fi, sembla un teixir i desteixir que no volem avui estendre'ns fent-hi comentaris, ja que mes endevant ho tractarem.

Nostre objecte es en aquets moments el de cridar l'atenció dels tarragonins per a que's percutin del perill a que estem abocats, que ens pot ser la vida o mort del nostre port i com aixó afecta per igual a totes les classes socials de la ciutat, es pel que donem el crit de alerta a les entitats i al sen cap, l'Ajuntament, perquè no restin parats i prenguin a temps les mesures pertinentes per a evitar que sigui realitat, lo que potser avui encara hi ha manera de evitar-ho.

A tots afecta: a propietaris, comerciants, industrials i classe obrera i creiem que tots com un sol home debem ajuntar-nos per a que no vingui confirmada la mala nova que ens portaria una situació molt desagradable per a tots.

A defensar-se, doncs! I que el nostre Ajuntament en primer terme, com a representant del poble, sigui el qui fassi aixecar a tot Tarragona!

forçat i artificios i perquè la cultura d'una llengua estranya ha de basar-se en una cultura anterior del llenguatge propi i maternal.

A algú potser li semblin poc categòriques aquestes consideracions i no prou fermament argumentades per que, en aparença, ço últimament dit no descansa més que en suposicions. No es pas aixís, però bé podem argüir una mica més rigurosament, i ensems trobarem la resposta a la pregunta segona.

Molt hem parlat i repetit de la educació del llenguatge i ja s'haurà vist que en la paraula *llenguatge* en tal expressió no significa pas «el conjunt de paraules i maneres de parlar d'un poble o nació», car no's parla aquí del llenguatge en abstracte i sí del llenguatge concret, del llenguatge concret que cada hom te i cada nen ve desenrotllant des de la falda de la seva mare; se parla del llenguatge viu de cada un i que es un conjunt de fenòmens del nostre esperit i, millor, un procés vital, un procés d'activitats psíquiques i fisiològiques que, com a tal, ha nascut, se desenrotlla, pot decaure i morir, i, per aixó mateix, que es susceptible de ser educat, de ser objecte d'una cultivació.

I a propòsit se diu aquí *cultivació*, com a sinònim de cultura, d'educació, car, com ja sabem aquestes paraules en estricte sentit pedagògic no altra cosa signifiquen que un cultiu, que un conjunt d'activitats per a ajudar, estimular i dirigir el desenrotllament progressiu d'un ser vivent o d'un procés parcial de la vida d'aquest ser.

L'educació dels llenguatges es comparable del tot a la cultivació d'un arbre, per exemple, i aixís com veiem que aquest realitza ell mateix i amb la seva pròpia força vital el seu desenrotllament i l'agricultor res més fa que proporcionar-li aliment per a que l'assimili o fer més assimilable l'aliment natural que ja en el terra existeix, estimular-li amb medis indirectes l'activitat vital i fer que els medis en que viu li siguin favorables; aixís també es el mateix nen qui deu i pot desenrotllar amb la seva pròpia força vital el procés del seu llenguatge i l'educador res més ha de fer que donar-li aliment assimilable—ço es: paraules, frases i expressions—i fer més assimilable per l'intel·ligència infantil tot el material lingüístic que naturalment adquireix; estimular a aquella activitat a manifestar-se en les formes variades del llenguatge i fer que el medi en que viu el nen—el medi escolar, el familiar i el ciutadà—li sigui favorable al perfecte i bell desenrotllament del seu llenguatge.

Ben entés aixó, que es de l'entranya de la seva pedagogia, se comprén que l'educador qui vulgui cultivar en els nens una llengua, necessita d'aquells tres factors, ço es: que l'activitat del nen se inclini en aquell sentit, que no hi hagi cap repugnància ni dificultat a natura en la manera específica de ser l'activitat psíquica d'aquell nen; que'l llenguatge—en sentit abstracte—que li va proporcionant sigui per ell assimilable, i ademés crear un medi, si no existeix, favorable al cultiu d'aquella llengua, aixó es, fer que tot en aquell medi li parli amb la llengua que se li tracta d'empeltar.

I analisem ara: Quina quantitat d'energia vital aplicarà el nen a una tal implantació en el seu esperit?—Ah, quan en l'esperit, i en tot ser vivent, hi ha un procés en vies de desenrotllament i encare més quan aquest procés es prou intens i poderós per estar en el període de creixement, com ho es el del llenguatge del nen en els primers anys escolars, es un absurd, una observació contra totes les lleis de la Biologia volguer torçar aquell procés. Alguns vegetals son susceptibles d'empeltament, ço es: tallant-lis alguna rama i ajuntant-n'hi una altra, poden integrar-se amb ella, però aixó ja no es possible en els animals i molt menys en l'esperit, ser molt més complexe i molt més simple. Com empeltar, doncs, en el procés vital, que es llenguatge en el nen, un altre procés arbitrariament? Com arrancar del esperit del nen aquell procés actiu del seu llenguatge natural?—No pot ser, car l'obra viva de la naturalesa no pot ésser canviada en sa manera d'obrar sinó canviant-lo en sa essència, i pot ésser canviada en la seva essència, sinó matant-la. Doncs, bé: sense fer aquella mutilació, sense tallar, arrancar, de l'ànima

del nen el seu llenguatge natural, no es possible pas fer-hi l'empelt del procés d'un llenguatge nou, i si l'educació d'aquest llenguatge no pot ésser un procés viu, no podrà ésser un cultiu, una seva educació en el ver i just i científic valor de la paraula.

Per a concretar tot aixó, basta dir que en els primers anys escolars l'esperit del nen repugna l'educació en ell d'un llenguatge nou.

I anem a lo segon: per al cultiu d'una llengua diferent cal que les paraules, frases, etc., ço es: tot el lèxic i maneres d'expressió peculiars d'ella siguin fàcilment assimilables.—En quina quantitat ho podran ser en aquest cas? Ja hem vist quelcom d'aixó i ademés aquesta qüestió es un corolari de la precedent, car l'activitat psíquica del nen no deriva a viuficar la cultivació de la nova llengua, difícilment les noves paraules seran assimilables fins a ser substància del propi esperit. Però es que aquesta qüestió es interessant en un altre sentit. Anem-ho a veure:

Indubtablement el nen en els primers anys te una gran força d'assimilació del llenguatge. Paraules, modismes i hasta entonacions que sent, les arplega ràpidament i, com si no fes res, s'enriqueix amb elles. Però aixó ho realitza solament en la parla maternal. Quan se tracta d'una altra llengua es particular la repugnància que manifesta. Es per a més tart el gust que hom percibeix en adquirir noves llengües. Per al nen una llengua nova es un motiu d'aburriment i de martiris.

No ens ensenya aixó que la primera edat escolar es per a perfeccionar, cultivar amb tota cura el llenguatge natural per a després poguer, amb una base més segura i més viva, amb més profit i satisfacció, adquirir les altres llengües? I perquè haurà de ser el català una excepció en aquesta regla que la Naturalesa ens dona?

ALBERT SANS FARGAS.

(Acabará).

## ISÀLVA'T!

En els teus onz' anys i mitg comences a fer-te càrrec de que has vingut en el món companyia de la desgracia. Mirant endarrera, veus l'ombra que una esponja extranya esborra en el teu magi: a la que sigui'l teu àngel i't deixa en l'horfanitat sense l'empelt d'unes ales. En la llar que t'és raser les dolces bresques no hi tasses puig l'amor d'un pare adust o es fons o no treu brotada. Te vindran sofriments nous al establir comparances, al veure vestits llampants, cintes, calalts, coloraines fent naixer en el teu senyura el còrc de la enveja, infausta. Rebla'l seny, férme-l al cor mata'l còrc si vols salvar-te!...

J. COSTA I POMÉS.

Barcelona.

## BEQUES UNIVERSITÀRIES

SOTS el títol de «Beques Universitaries», la Comissió escolar de Beques de la Universitat de Barcelona, ha publicat un interessant i instructiu fascicle, en el qual es puntualitzen les aventatges i la manera més adequada de restablir aquella típica institució que permetria tinguessin accés a les carreres literàries i científiques, estudiants intel·ligents pertencents a les classes no acomodades. L'obra benèfica de les beques, es diu, significa un pas importantíssim en la nostra Universitat, empresa en la qual fa temps venen treballant callada i esforçadament professors i alumnes. S'adverteix, en fi, que les persones generoses, particular o corporacions, que desitgin contribuir a la «Obra de instauració de Beques de la Universitat de Barcelona» bé amb alguna fundació que portaria son nom o el de la persona a la memoria de la qual es fes, be amb donatius que nodrirán un fons comú

destinat a aquell objecte, poden dirigir-se al senyor Rector de la Universitat Dr. Carulla, qui facilitarà verbalment o per escrit quants antecedents sien pertinents a l'assumpte; a qual propòsit existeix al Rectorat un arxiu de models de fundació i d'estudis realitzats per varis senyors catedràtics.

## De la Cooperació

ACTUALMENT s'está realitzán per els diferents nuclis socials de dretes i esquerres, un apostolat per a difundir els ideals de cooperació com el millor medi per a aliviar la miseria de les classes treballadores.

No serem nosaltres els que neguem el fet de que la cooperació sigui de consum, sigui de producció, tingui una relativa eficacia en remediare quelcom l'estat d'abatiment i miseria de les classes humils, però les cooperatives no son institucions que puguin resoldre el problema social mentres subsisteixi tota mena de monopolis i molt especialment el de la terra.

Quan coincideixen a un mateix punt de vista interesos oposats com son els de dretes i esquerres cal esbrinar quins interesos poden ésser absents, i no serà gaire difícil trobar que'ls llops s'han disfressat d'ovellas per menjárselas amb menos esforços.

Les dretes la constituexen tots els elements que tenen els interesos solidaritzats amb el sistema dels monopolis; i les esquerres estan representadas per tots els elements que son víctimes de la explotació iníqua de les empreses monopolitzadores.

Precindint de totes les dificultats que'n les actuals circumstancies rodejen la cooperació, sigui de consum, sigui de producció, i suposant-la tan extesa que podés substituir als actuals procediments, que'ls magatzems cooperatius relacionessin a productors i consumidors amb el gasto mínim, i'ls tallers, fàbriques, finques i mines cooperatives, fesin desaparèixer l'amo capitalista que paga els jornals ficsos, i augmentés la eficacia del treball, ¿qué succeiria? Senzillament que seria posible produir la mateixa quantitat de riquesa amb menos treball i per tant els amos de la terra, font de tota riquesa, podrien exijir major quantitat de riquesa per el us de la terra.

Aixís no es una qüestió de teoria, es ven, está probat per l'experiencia dels fets. Els métodos perfeccionats i la maquinaria mes ventatjosa produexen un resultat semblant al que's tracta de conseguir amb la cooperació, proporcionar les mercancies al consumidor amb menos gastos, estalvian engranatges inútils.

La experiencia ha probat de una manera evident que les millores en els procediments i màquines de producció i la facilitat dels cambis, no tendeixen a millorar la condició de les classes inferiors i'ls jornals son mes baixos i la pobresa mes fonda, aon els cambis s'efectuen amb menos gastos i la producció está favorencida amb les màquines mes perfeccionades. Totes les ventatges van a augmentar la *Renta*. Si es amb l'ingeni d'un comerciant que troba un mercat, ja sigui per l'oli, el vi, les avellanes, de moment el comerciant tocarà alguns profits, però desseguida que hi ha demanda de vi, oli i avellanes se aumenta'l preu del producte i tothom voldria cultivar terres que donen tals productes; i com que les terres son sollicitades, els que tenen el monopoli de la terra augmenten els arrendaments i tot el profit va a augmentar la *Renta*.

La ciencia química descubreix un nou adob per a fer produir mes la terra; de moment tocarà el benefici, però quan l'amo de la terra veigi que produex més la terra per virtut dels adobs, demanarà mes *Renta*.

Per espai de uns doscents anys els rebassaires cultivaren les vinyes en terra de altri; mentres el vi no valia, els amos de la terra deixaren als rebassaires que s'escarrasessin; el dia que'l vi va augmentar de valor, va pendre la terra als rebassaires.

L'escola económica ortodoxa va pregonitzar que la lliura competencia portaria la solució als problemes de la miseria; deixen fer, deixen pasar, tot s'arreglará, i'l fracàs mes gran ha devingut, però ja

han pasat tot el segle dinou i la miseria es mes gran cada dia. Actualment realitzen l'apostatol de la cooperació i volen curar la miseria amb aquet paliatiu; son inyeccions de morfina per a que'l treballador s'adormi profundament per continuar la explotació.

No prediquem contra les institucions cooperatives, però senyalem als treballadors que aquestes institucions no poden resoldre el problema social; son un medi per a millorar. El fi aon ha d'encaminar el treballador el seu esforç per a emancipar-se es a la destrucció de tots els monopolis i principalment a la nacionalització de la terra.

PERE ANTÓN MARTÍ.

## LLIBRES REBUTS

«Allà va que trona!» per Pere Aldavert.

Mestre Aldavert, que, segons ens acaba de dir en aquest recent follet, ja ningú's recordava de que ell fos al món, ha donat una lliçó molt ben donada a un anònim *viejo catalanista* qui des de les planes del diari mes mal informat que's publica a Barcelona, *El Dia Gráfico*, se va permetre aludir d'un modo molt poc respectuós a l'exdirector de *La Renaxensa*, i aquest, amb la mateixa arma, la ploma, però honrada com sempre ho ha sigut la seva, li ha replicat i n'hi ha dit quatre de crespes.

Miri s'ho com vulgui el *viejo catalanista*: l'Aldavert, amb la seva prosa brillant, amb ses argumentacions irrefutables i amb el tó habitual en ell, que'ns recorda els gloriosos temps del diari català del carrer den Xuclá baix la seva experta direcció, desgrana tot un reguitzé d'acusacions dels fonaments de la guerra europea, exclatada a pretext del doble crim de Sarajevo, fent un ràpid balanç de l'estat en que avui se troben les nacions bel·ligerants, però amb tanta munió de detalls i tant afinadament acoplats, que l'anònim articulista del diari barceloní propietat avui en dia dels alemanys, tindrà prou feina al replicar-li, si és que agafa la ploma per a fer-ho.

El follet de Mestre Aldavert se fa recomanable per tots quants l'hem llegit, i és una bona propaganda per la causa que defensen les potencies aliades contra'ls imperis centrals, que, sense tenir armes a les banderes, sembla que volen per la raó de la força bruta, fer-se amos de la vella Europa, per a lo que fa un grapat d'anys que invocant el nom de Deu, s'han aprovisionat de tota classe d'armaments, no deixant per un sol moment de somniar amb el deliri de grandeses, que, al final de la tragedia, s'haurán de convence de la realitat del seu somni color de rosa.

## PLATÓNICA

A tu, inconeguda del cor ets l'encis prestant-li una ajuda per viure felís quan ardent t'ansia vessant-se d'amor que com llum del dia t'ofren sa claror.

Els teus cabells rossos, el teu dolç parlar, tos ulls mel·langiosos que'm saben mirar, son causes gigantes per a sostenir il·lusions molt santes que viuen en mi.

Deix que aquí a soles esplai l'afany que com les violes que neixen enguany florirà un dia en bell despertar cantant d'alegría si em pots estimar.

SALVADOR FERRÉ GUASCH.

## De l' Ajuntament

L A darrera sessió hi assisteixen 22 regidors; presideix Guasch; i molt públic.

Es aprovada l'acta de la sessió anterior. Es dona compte d'un dictamen demanant 500 pessetes per a l'«Ateneo Tarraconense» per a sosteniment de ses escoles.

El senyor Prat diu que ell, encara que hagi firmat el dictamen, no està del tot conforme, doncs creu que aquesta classe d'entitats son una rêmora i si no poden viure val mes que pleguin.

El senyor Cavallé creu molt lo contrari que el senyor Prat, doncs son entitats que l'Ajuntament deu de protegir-les, ja que son culturals.

El senyor Ventosa fa idéntiques manifestacions, pero fa resaltar que votarà el dictamen amb la condició de que la comissió acceptarà també l'instancia que presentarà l'Orfeo; la majoria assenteix i per unanimitat es aprovat.

Amb la instancia del Cos del Bou demanant la lliura venta, presenta un vot particular en Prat, qui fent molta comedia per caçar vots, alega de que's tindria que tindre en consideració.

En Loperena, Ventosa i Nadal lo combaten i s'extranya en Ventosa de l'actitut den Prat, calificant a dit senyor Prat d'un hàbil pescador...

Passa a votació i tan sols prenen part en la comedia den Prat, en Larin, Armengol i Vallhonrat.

Es combatut per en Ventosa un dictamen de la comissió de Foment nomenant interinament a uns temporers. En Lliteras, Prat i Loperena el defensen en el sentit de que l'Ajuntament no augmenta els gastos, doncs son temporers que ja fa temps que treballen per la casa i que tan sols serán nomenats hasta la nova reforma de la brigada.

Queda suspesa la sessió hasta les deu i mitja, per haver-hi contradicció amb les manifestacions fetes per en Cavallé respecte a la seva actuació dins de la comissió i que com en aquella sessió ha donat motiu que la majoria rebaxés la serietat de la minoria, els regidors nacionalistes sentintse desconfiats de la feina feta per la majoria varem recavar la seva llibertat per a poguer obrar en conseqüencia.

Lliteras en nom den Piñol senti la actitut del amic i company Cavallé i li pregá que desisteixi de la dimissió, doncs regoneix an ell coneixemens i no creu que aqueix incident, pugui canviar en el Sr. Cavallé el seu entusiasme per l'obra començada.

En Loperena sent vivament lo succet i prega a Cavallé que retiri la dimissió, doncs no creu que aixó pugui ésser un obstacle, puix ell pensa que si els Nacionalistes han cregut convenient obrar així ben lliures ne son i aixó no es motiu de cap obstrucció i ell creu també que tornarà a constituir-se el Bloc Republicá.

En Ventosa combat a la majoria per la seva negligencia sobres lo del llum i a Cavallé el fa complis de lo que puga succeir, doncs en Cavallé tenia el deure de sapiguer els treballs que tenia fet l'Ajuntament del bieni anterior, i's dol també de la dimissió den Cavallé, recomanant-li que la retiri.

En Cavallé fa quisquana manifestació i després retira la dimissió.

A la una de la matinada se acabá la sessió.

## NOVES

Tenim en cartera un article, primer d'una serie que un distingit colaborador ens envia, parlant del gas i de les visites que fan uns individus per les cases, anunciant l'acabament de aquell fluid i oferint electricitat en sa substitució.

El problema ens sembla força greu i avans de decidirnos a emprendre una forta campanya contra la companyia explotadora, voldriem que'l Centre Industrial o l'Ajuntament se'n preocupessin, a la fi de que no semblés nostre actitut que volém avançarnos i prejutjar la qüestió.

De totes maneres valgui l'avis.

Tenim noticies de que demá se formalitzarà l'escriptura de compra de un pati del carrer de Fortuny, cantonada Reding, per la Cooperativa Obrera Tarraconense, qual import ascendeix a una respectable suma de mils pessetes.

Ens plan manifestar la nostra mes calorosa felicitació a la entitat obrera cooperatista tarragonina, tot esperant que prompte puguin aixecar-hi un so-perb edifici.

El Dr. Martí i Juliá, doná el passat diumenge en el local del «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria», de Barcelona, sa anunciada conferencia sobre «L'Actualitat del Nacionalisme de Catalunya» havent constituit un éxit grandios puix que l'espaiosa sala estava plena de gom a gom per a oir la disertació del il·lustre conferenciant, qui fou molt aplaudit diferents vegades i de una manera forta al acavament de sa hermosa disertació. La premsa diaria n'ha publicat extractes de la mentada conferencia; d'aquí, doncs, que ometim el fer-ho.

El dimars va morir, casi pot dir-se repentinament, el jove tipógraf En Frederic Nel-lo, el qui per son caràcter senzill i per sos coneixements, s'havia captat moltes simpaties, com ho demostrá l'acte de l'enterro que's va veure molt concorregut d'amics i companys.

Expressém a sa apreciable familia el sentiment mes profund.

Divendres d'aquesta setmana se projectá al «Cine Moderno» una bonica film de la casa Gaumont, titulada «Agricultura moderna», propagadora de la manipulació de la flor de Pelitre, productora del *Insecticida Galimany*, industria que está desenrotllan-se de una manera gran.

En aquella película poguerem fer-nos càrrec de la importancia de aquesta plantació, que ocupa gran extensió en les montanyes de Querol, de aquesta provincia, aixis com els diferents treballs per a la elaboració i preparació de aquest producte, eficás en extrem contra la plaga de tota mena de insectes.

Del representant en nostra plassa reberem atenta lletra de convid per a assistir a la mentada projecció, aixis com algunes manxetes de *Galimany*, que agraiem.

El Comité local del Partit Socialista Obrer ens ha fet sapiguer pel mitjà de una atenta comunicació, que'l VI Congrés ordinari de la Federació Socialista Catalana se celebrará en la nostra ciutat els dies 11 i 12 d'aquest mes.

En aquest Congrés, ademés dels diferents delegats de Catalunya, hi assistirá l'incansable propagandista i notable escriptor de les idees, redemptores socialistes, N'Anton Fabra Ribas, molt conegut per *Mario Antonio*.

L'arcalde, D. Robert Guasch, ha tingut l'atenció de fer-nos enviu de un exemplar dels presupuestos extraordinaris de l'any 1915, els ordinaris per a 1916 i les liquidacions dels presupuestos de 1915. Agraits.

Per ahir i avui, está anunciada al «Coliseo Mundial», la reaparició de la eminent artista tan admirada i aplaudida per nostre públic, la genial cançonetista, la divina Raquel Meller.

No cal dir que les sessions se comptarán per plens a revossar, puix que ja sabem l'èxit sorollós i incomparable que ha obtingut, en les diferents vegades que s'ha presentat al Mundial.

Completen aquestes sessions de cine, la projecció de les polícules, «El pequeño capitán»; «El naufragador» i «Los lios de la casa de baños».

Tarragona : Imp. Llorens i Cabré : Fortuny, 4

ANTIGUA CERRALLERIA - de la :-  
**Vda. de Baldomer Baró**

Plaça del Rei, 7 i 10

Se construeixen tota classe de panys de seguretat, báscules, romanes, portes ondulades, i tot el ram de cerralleria artistica, etc., baix la direcció den

**PAURUIZ**

**Societat de socors mutuels**  
**TARRAGONA I SA PROVINCIA**  
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort  
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissió general  
 de Segurs, segons mana la Llei.  
 Director facultatiu: **DR. RABADA**  
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:  
**Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7**

**CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA**  
 Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i análisis micro químic d'orina i productes patològics.  
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.  
**BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA**  
 Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Targas i Meige  
 de les Cases de Socors de Barcelona  
 Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca  
 dilluns, dimecres i dissabte de 12 i mitja a 1 i mitja.  
**Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA**

**PAPERERIA I EFECTES D'ESCRIBTORI**  
 DE  
**JOAN M. PIÑOL**  
 Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181  
 Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanyes. Escribanes. Plu-  
 mes Stilogràfiques. Pesa-cartes. Copiadors, etc. Gran novetat en pitja pa-  
 pers amb rellojete veritat. Postals de totes menes i albums per a les mateixes.  
**PREUS SUMAMENT BARATOS**

**FERRETERIA MALLOL**  
 Bateria de cuina : : Eines de totes classes : : Articles per  
 a magatzems de vins i olis.  
 Objectes per a regalos — — Articles per a Sports  
**Sant Agustí, 9 i 11. — Tarragona**

**Sastreria Novitat**  
**LLUIS MONTSERRAT**  
 PORTALET, 1  
 PLASSA DE LA FONT, 51  
**TARRAGONA**

**PERE SIMÓ ROMEU**  
**ESPECIALISTA EN ENFERMETATS DE LA BOCA I DENTS**  
 Curació de la carió dentaria i abturacions en plata, platino, marfil : Orificacions : Tre-  
 ball d'escola americana : Ponts, corones, pivots, dent espiga : Dents i dentadures de  
 totes classes i preus : Cirurgia i tractament pràctic-modern per a la curació de les enfer-  
 metats de la boca i extraccions.  
**CONSULTA tots els dies, de 9 del matí a les 4 de la tarda, menys els dímenges.**  
**RAMBLA SANT JOAN, 53, PRAL.**  
**TARRAGONA**

**AL DIA**  
 Rambla de Sant Joan, 40  
**NOVITATS**  
**BISUTERIA**  
**PERFUMERIA**  
**BRODATS**  
**ROBA BLANCA FETA**  
**CORBATES**  
**GUANTS**  
**COLLS I PUNYS**  
**BANQS I STORS**

**HIMALAYA**  
 El rei dels  
 licors estomacals  
**FABRICANTS:**  
**Fills de Joan Vilá Granada**  
**MARCA REGISTRADA**  
 Gran Diploma d'Honor en  
 l'Exposició  
 de Buenos Aires.  
 Demanento en els cafès i pasteleries  
 Indicad per a casaments,  
 batetjos i banquets

**Continental**  
**Stock**  
 Accessoris i peces soltes per a  
**Bicicletes,**  
**Motocicletes**  
**i Automovils**  
 Oils lubricants, betzines i bujtes.  
 Vulcanizació i venda de Neumà-  
 tics i càmares per a tota classe de  
 Autos  
 Despatx i Exposició: **MASDEU I C.**  
 Unió, 32 : : Telefon 156  
**TARRAGONA**

**Casa Lliteras**  
 Recomana al públic  
 sos acreditats Cafés  
 Torrefacció diària  
 Gran assortit de articles  
 del ram de ultramarins.  
 Garantia absoluta amb la  
 qualitat dels seus gèneros.  
 Servei a domicili  
**MAJOR, 3**  
**TARRAGONA**

**Francisco**  
**Potau**  
**Calçat fet**  
**i a la mida**  
 Rambla S. Joan, 52  
**TARRAGONA**

**COLMADO CENTRAL**  
**FREderic MIRET**  
 Fruits fresques, embutits, fam-  
 bres, conserves, vins, xampanyes  
 :: i tota classe de comestibles ::  
 UNIO, 28 — TELEFON 245  
**TARRAGONA**

**PERE LLORET**  
 CORREDOR REIAL DE COMERÇ  
 Apodaca, 9  
**Corbates i articles per a home**  
**GILBERT GERMANS**  
 PREUS BARATOS

**JOAN ESBERT**  
 FARMACÉUTIC  
 UNIO, 22  
**FRANCISCO COCA**  
 Lo millor en comestibles  
 RAMBLA DE CASTELAR, 24

**MENJADORS DEL JARDÍ**  
**FRANCISCO LÓPEZ**  
 AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16  
**TARRAGONA**  
 Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en  
 endavant i a la carta.  
 Hospedatges per temporada a preus con-  
 vencionals.  
 : Habitacions amb llum elèctrica :

**MOSTELLE**  
**(RAIMOST)**  
 Suc de raimos sense alcohol  
 The Grape Juice Co. L<sup>d</sup>  
 Londres i Tarragona  
 El Vermouth més  
 higiènic  
 Un excelent refresc  
 El millor aliment en les  
 malalties i convalen-  
 cencia  
 Se ven per tot arreu

**Fàbrica de Braguers i de Aparatos Ortopèdics**  
**(TRENCATS)**  
 Molts son els qui venen braguers, emprò molt pocs saben construir-ne.  
 Costa colocar un braguer, però moltíssim costa construir-lo, doncs avans que colocarlo bé es  
 indispensable sapiguerlo construir, perque sense la ciencia i pràctica de construcció mai pot ad-  
 quirir-se la de colocació.  
 El BRAGUER-ARTICULAR-REGULADOR sistema MONTSERRAT es el mes pràctic i  
 modern per a la retensió i curació de les hernies per cròniques i rebeldees que siguin.  
 Grans existencies de BRAGUERETS DE GOMA ppr a la radical curació de les hernies de la  
 infancia i tot la concernent a Cirurgia i Ortopedia.  
**ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE FAIXES VENTRALS**  
**CASA MONTSERRAT - UNIO, 34 - TARRAGONA**